

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
Національного технічного
університету України
"Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського"
к.філос.н., проф.
Анатолій МЕЛЬНИЧЕНКО

"13" березня 2024 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 9 від 13 березня 2024 р. розширеного засідання
кафедри історії
Національного технічного університету України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

БУЛИ ПРИСУТНІ:

- декан факультету соціології і права, к.філ.н., доц. Акімова О.А.;
 - заст. декана факультету соціології і права з наукової роботи, доц. кафедри історії, к.і.н., доц. Перга Ю. М.;
 - з кафедри історії:
 - завідувач кафедри історії, д.і.н, проф. Костилова С. О.;
 - проф., д.і.н., проф. Хитровська Ю. В. (заст. завідувача кафедри);
 - доц., к.і.н., доц. Перга Ю. М.;
 - доц., д.і.н. Кізлова А. А.;
 - доц., к.і.н., доц. Шевчук Т. В.;
 - доц., к.і.н. Махінко А. І.;
 - доц., к.і.н., доц. Чолій С. В.;
 - доц., к.і.н. Бузань В. Ю.;
 - доц., к.і.н., доц. Ігнатова Л. Р.;
 - доц., к.і.н., доц. Боева С. Ю.;
 - доц., к.і.н., доц. Лабур О. В.;
 - проф., д.і.н, доц. Тарнавський І. С.;
 - викл., д.філ. Жовта І. І.;
 - викл. Булка О.В.;
 - викл. Махно О.В.;
 - викл. Тоноян А. А.
 - з кафедри соціології зав. кафедри, д.соц.н., проф. Федорченко- Кутуєв П.В.
- Запрошені з інших організацій:
- Інститут історії України Національної академії наук України, відділ історії

України середніх віків та раннього нового часу, д.і.н., старший наук. співробітник Білоус Н. О.

СЛУХАЛИ:

1. Повідомлення аспірантки кафедри історії Тарасюк Марини Юріївни за матеріалами дисертаційної роботи “Міське суспільство Волині литовської доби: матеріальний вимір повсякдення”, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 032 – Історія та археологія. Освітньо-наукова програма – Історія.

Тему дисертаційної роботи “Міське суспільство Волині литовської доби: матеріальний вимір повсякдення” затверджено на засіданні Вченої ради факультету соціології і права Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського” (протокол № 5 від “27” грудня 2023 року)

Науковими керівниками затверджені д.і.н., старший наук. співробітник Білоус Н. О., д.і.н., проф. Костилева С.О.

2. Запитання до здобувача.

Запитання по темі дисертації ставили: д.і.н., проф. Хитровська Ю. В.; к.і.н. Жовта І. І.; д.і.н., доц. Кізлова А. А.; к.і.н., доц. Лабур О. В.

3. Виступи за обговореною роботою.

В обговоренні дисертації взяли участь: д.і.н., проф. Хитровська Ю. В.; к.і.н. Жовта І. І.; д.і.н., доц. Кізлова А. А.; к.і.н., доц. Лабур О. В.; к.і.н., доц. Шевчук Т. В.; д.і.н., старший наук. співробітник Білоус Н. О.; д.і.н., проф. Костилева С.О.

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження:

1. Актуальність теми дослідження.

Історія повсякденності є сьогодні частиною історичної антропології та нової соціальної історії (залежно від діючих наукових шкіл), дослідження з котрих належать сьогодні до передових та популярних тенденцій у історіографії. Здобула популярність історія повсякденності і в українській історичній науці. Дослідження з цієї тематики розширили ареал студій істориків, досліджуючи не лише великих творців епохи, а і тих, хто до умов цієї епохи намагався пристосуватися. У випадку цього дисертаційного дослідження, історії повсякденності доби пізнього середньовіччя та домодерного періоду є історією пересічних людей.

По-друге, визначена проблема стосується локального виміру, що є складником мікроісторії – також одного з популярних сьогодні сучасних напрямів історіографії як в Україні, так і за кордоном. Вказане дослідження є своєчасним у зв'язку з розвитком нових напрямів історичної науки. Тож вивчення умов буденності волинського міщанства литовської доби із

залученням новітніх наукових підходів та напрацювань європейських дослідників дасть змогу заповнити існуючу прогалину з цієї проблеми в українській історіографії.

На додачу, пізнання минулого людства є основним завданням історичної науки. Кожна країна формує бачення минулого свого народу на підставі дослідження його історичного досвіду. Заповнення недосліджених лакун в історії дає змогу науковцям розширити інформаційний потенціал історичної науки, зрозуміти різнобарвність людського досвіду. З цих причин, проблема повсякдення є актуальною незалежно від соціальних чи політичних умов сучасності, адже людина та її досвід протягом історії є .

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано на кафедрі історії Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» у рамках ініціативних тем «Україна від середньовіччя до новітнього часу: історія, політика, ідентичність» (державний реєстраційний номер 0121U111096).

3. Наукова новизна отриманих результатів.

У дисертації вперше одержані такі нові наукові результати: вперше в українській історичній історіографії комплексно реконструйовано тріаду повсякденного життя міського суспільства литовської доби – харчування, житло та гардероб. А саме, проаналізовано та охарактеризовано репрезентативність наявної джерельної бази, визначено її обмеження для реконструкції тріади повсякдення; проаналізовано дотичну та побіжну іноземну та українську історіографію, у тому числі напрацювання археологічних осередків, на основі чого визначено ступінь вивчення обраної проблеми в історіографії стосовно буденного життя волинського міщанства литовської доби. Уперше в українській історичній історіографії під кутом наукового напрямку історії повсякденності встановлено продуктивний набір, який споживали волинські містяни у кінці XV – середині XVI ст., а також визначено та описано чинники, які впливали на вибір харчів. На додачу, описано різноманіття хмільних напоїв доби ВКЛ та особливості міської культури споживання, встановлено популярність тих чи інших видів трунків.

Дисертаційна робота удосконалює накопичені відомості про волинський натільний, стеговий, верхній одяг, аксесуари, прикраси, головні убори і взуття протягом визначеного відтинку часу на прикладі вбрання міщан. Авторкою розширено дані про потенційну варіацію та кольорову гаму міського вбрання за допомогою архівних відомостей, а також описано способи оздоблення вбрання волинських міщан. Доповнено реконструкцію волинського міського двору литовської доби, а саме таких складових: садиби, житлових та господарчих приміщень останньої декади XV – середини XVI ст. шляхом узагальнення відомостей з археологічних та писемних джерел.

4. Теоретичне та практичне значення результатів роботи.

Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що висновки можуть доповнити, або спростувати певні побутуючі гіпотези в українській історіографії стосовно становища міського суспільства

Волині кінця XV – середини XVI ст., встановити відповідність повсякденних практик між мікрорівнем та макрорівнем. До того ж висновки стосовно умов побуту міщанського прошарку можуть посприяти пошукам та визначенню становища населення Волині литовської доби загалом. Це, зокрема, дасть змогу визначити чи були компоненти т.зв. «тріади щоденності» чинниками, що мали вагомий вплив на характер соціальної системи

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що висновки можуть бути використані задля підготовки навчальних посібників для шкіл або вищих навчальних закладів, шкільних програм з історії України, при формуванні спецкурсів з історії повсякдення, історії української культури, нової соціальної історії. Матеріали також можуть задіяні у організації тематичних музейних експозицій, фестивалів-реконструкцій та зйомках ігрового кіно.

5. Апробація/використання результатів дисертації

Основні положення та результати дослідження оприлюднено у доповідях на таких всеукраїнських та міжнародних конференціях: XVIII Міжнародна наукова конференція «Шевченківська весна 2020» (13 березня 2020 р., м. Київ); Conference Proceedings «Modern educational space: The transformation of national models in terms of integration. (23 October, 2020, Leipzig); International scientific and practical conference «Political science, philosophy, history and sociology: Development areas and trends in Ukraine and EU» (October 30-31, 2020, Wloclawek); Міжнародна наукова конференція «Алкоголь і тверезість: минуле та сучасність» (5 березня 2021 р., м. Київ) – без публікації; III Міжнародна наукова конференція «Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку» (26-27 березня 2021 р., м. Дніпро); XIX Міжнародна наукова конференція «Шевченківська весна 2021» (26 березня 2021 р., м. Київ); Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми історії, філософії та права у дослідженнях молодих учених» (22 червня 2021 р., м. Київ); Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи: III міжнародна науково-практична конференція, 20 травня 2022 р., м. Київ); Шевченківське літо – 2022: XX міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (31 липня 2022 р., м. Київ); Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи: IV міжнародна науково-практична конференція (26 травня 2023 р., м. Київ); Молодіжна наука заради миру та розвитку: Міжнародна науково-практична конференція (8-10 листопада 2023 р., м. Чернівці).

6. Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами науково-технічної експертизи дисертація Тарасюк М. Ю. визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 20 наукових публікацій, у тому числі:

- 6 статей у наукових фахових виданнях України за спеціальністю 032 –

Історія та археологія;

- 2 статей у періодичних наукових виданнях проіндексованих у базі Web of Science Core Collection;

- 11 тез виступів на наукових конференціях;

- 1 електронна стаття, що додатково відображає результати дисертації.

1. Тарасюк М. Житло волинян кінця XIV – середини XVI ст. Етнічна історія народів Європи. Київ, 2020. 60, 7–12.
2. Тарасюк М. Повсякденне життя на Волині кінця XIV – середини XVI століття: їжа, одяг та розваги. Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Серія: Історія, 2020. 1 (144), 55–67.
3. Тарасюк, М. Волинське повсякдення литовської доби в сучасній українській історіографії. Літопис Волині, 2021. (24), 41–46. <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2021.24.06>
4. Тарасюк, М. Місце хмільних напоїв у повсякденному житті волинського міщанства й селянства наприкінці XV — у середині XVI століття. City: History, Culture, Society, 2022, (14), 188–203. <https://doi.org/10.15407/mics2022.02.188>
5. Тарасюк, М. Риба та м'ясо на столі Волинського міщанства литовської. Краєзнавство, 2023, (1-2), 27–40. <https://doi.org/10.15407/kraieznavstvo2023.01-02.027>
6. Тарасюк, М. Головні убори волинських міщан литовської доби (за актовими матеріалами). Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Історія, 2023, вип. 2(58), 171–176.
7. Тарасюк, М. Українська наука про повсякдення середніх віків: історіографічні аспекти. Сторінки історії, 2022, (52), 9–27. <https://doi.org/10.20535/2307-5244.52.2021.236147>
8. Тарасюк, М. Верхній одяг у гардеробі волинських міщан литовської доби. Сторінки історії: збірник наукових праць, 2023, (57), 48–70. <https://doi.org/10.20535/2307-5244.57.2023.294427>
9. Тарасюк, М. Волиняни й особливості функціонування господарської системи в кінці XIV – сер. XVI ст. Шевченківська весна 2020: Матеріали XVIII Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 13 березня 2020 р. Київ, 2020, 56-61.
10. Тарасюк, М. Алкогольні напої на Волині у кінці XIV - середині XVI ст.: виробництво та споживання. Modern educational space: The transformation of national models in terms of integration: Conference Proceedings. (Лейпциг, 23 жовтня 2020 р.). Leipzig: Baltija Publishing, 2020, 110–114.
11. Тарасюк, М. Головні убори та аксесуари волинян середини XVI століття. International scientific and practical conference «Political science, philosophy, history and sociology: Development areas and trends in Ukraine and EU» (Влоцлавек, 30-31 жовтня 2020 р.). Wloclawek: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020, 78–82.
12. Тарасюк, М. Історія повсякденності у європейській та американській історіографії XXI століття. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали III Міжнародної наукової конференції. 26–27 березня 2021 р., м. Дніпро. Частина II. / Наук. ред.

- О.Ю.Висоцький. Дніпро: СПД «Охотнік», 2021, 137–140.
- 13.Тарасюк, М. Традиції історіописання та постмодерна історія (на прикладі дослідження волинського повсякдення литовської доби). Шевченківська весна 2021: Матеріали XIX Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 26 березня 2021 р., 39–41.
 - 14.Тарасюк, М. Одяг волинського міщанства та селянства литовської доби (за опублікованими джерелами. Актуальні проблеми історії, філософії та права у дослідженнях молодих вчених: збірник тез учасників конференції 22 червня 2021 р. Київ, 2021, 167–170.
 - 15.Тарасюк, М. Луцька замкова книга як джерело до вивчення харчування волинян середини XVI ст. Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи: Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 20 травня 2022 р. Київ, 2022, 63–66.
 - 16.Тарасюк, М. Значення народознавчих ідей Володимира Антоновича для вітчизняних візій історії повсякдення. Шевченківське літо – 2022 (секція Історія): Матеріали XX міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 31 липня 2022 р.). Київ, 2022, 45–48.
 - 17.Тарасюк, М. Овочі та фрукти у раціоні волинян литовської доби. Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 26 травня 2023 р. Київ, 2023, 172–176.
 - 18.Тарасюк, М. Головні убори волинських міщан Литовської доби (за актовими матеріалами). Молодіжна наука заради миру та розвитку: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 8-10 листопада 2023 р. Чернівці, 2023 р., 121–125.
 - 19.Тарасюк, М. «Домові статки» волинського міщанства у литовську добу. Research and developments in social sciences (December 6–7, 2023. Częstochowa, the Republic of Poland). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023, 34–38.
 - 20.Tarasiuk, M. (2023). Working with Archives Amid a War: Experience of a Ukrainian PhD Student. Visible Ukraine, URL: <https://visibleukraine.org/story/working-with-archives-amid-a-war-experience-of-a-ukrainian-phd-student/> (Accessed 12 December, 2023)

Якість та кількість публікацій відповідають “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44”.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Тарасюк М.Ю. “Міське суспільство Волині литовської доби: матеріальний вимір повсякдення”, що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 032 – Історія та археологія за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичною та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред’являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та відповідає напрямку

наукового дослідження освітньо-наукової програми КПІ ім. Ігоря Сікорського "Історія" зі спеціальності 032 – Історія та археологія.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу "Міське суспільство Волині литовської доби: матеріальний вимір повсякдення", подану Тарасюк Мариною Юрївною на здобуття наукового ступеня доктора філософії, до захисту у регіоні спеціалізованій вченій раді.

2. Вченій раді КПІ ім. Ігоря Сікорського утворити разом спеціалізовану вчену раду у складі:

Голова:

д.і.н., проф., професорка кафедри історії факультету соціології і права КПІ ім. Ігоря Сікорського **Хитровська Юлія Валентинівна;**

Члени:

Рецензенти:

д.і.н., доц., доцентка кафедри історії факультету соціології і права КПІ ім. Ігоря Сікорського **Кізова Антоніна Анатоліївна;**

к.і.н., доц., доцентка кафедри історії факультету соціології і права КПІ ім. Ігоря Сікорського **Шевчук Тетяна Вікторівна;**

Офіційні опоненти:

д.і.н., проф., професор кафедри давньої історії України та спеціальних галузей історичної науки Львівського національного університету імені Івана Франка **Заяць Андрій Євгенович;**

д.і.н., доц., професорка кафедри історії Закладу вищої освіти «Український католицький університет» **Зайцева Тетяна Дмитрівна.**

Головуючий на засіданні
заст. завідувача кафедри історії,
д.і.н., проф., проф.

Юлія ХИТРОВСЬКА

Вчений секретар
кафедри історії

Галина КОРНИШКО